

**Bygherrerapport
for udgravning af**
Journalnr.: SIM 10/2009
Sb nr.
KUAS j.nr.:

Sted: Skærskovgård V
Matr. nr.:
Ejerlav:
Sogn:
Herred: Hids
Gl. Amt: Viborg

Hus A801 fra bondestenalderen markeret med paptallerkner.

Resume

Den arkæologiske udgravning af et udvalgt undersøgelsesområde, forud for opførelsen af motorvejen mellem Låsby og Funder, gav følgende resultater. Der fremkom adskillig arkæologiske anlæg ved undersøgelsen. Disse bekræfter dateringen, der blev givet efter prøvegravning – ældre bronzealder samt flere anlæg fra bondestenalder. Generelt har denne udgravning givet stor indsigt i bopladsaktiviteterne i området før de omkringliggende gravhøje blev anlagt. Der er blevet taget naturvidenskabelige prøver og dokumenteret materiale, der venter videre bearbejdning. Denne rapport kan ses som en selvstændig udredning af ovennævnte undersøgelse, men kan med fordel læses i sammenhæng med museumssag SIM 8 2009 og SIM 9 2009, der beskriver de gravhøje der blev udgravet i og omkring undersøgelsesområdet. Denne rapport vil derfor også redegøre for bebyggelsesspor i umiddelbar nærhed til undersøgelsesområdet.

Indhold

Resume.....	1
Indledning	3
Udgravningens resultater	3
Topografi.....	6
Fortidsmindelandskabet	6
Udgravningsdata	6
Metode	6
Data	6
Fremtidigt arbejde.....	7

Sted	Dato	Navn og underskrift
Silkeborg Museum	29/9 2009	Peter Bye Jensen

Indledning

Forud for opførelsen af motorvejen mellem Låsby og Funder blev 5568 m² udpeget til arkæologisk udgravning. Udgifterne til disse undersøgelser påhviler ifølge museumsloven §26 stk. 2 og §27 stk. 4 bygherre, der i dette tilfælde er Vejdirektoratet.

Al korrespondance er ført mellem museumsinspektør Peter Mohr Christensen, Silkeborg Museum. Arkæolog Peter Bye Jensen ved Silkeborg Museum foretog den arkæologiske undersøgelse og udfærdigede nærværende rapport.

Fig. 1. Oversigtplan. Udgravningsområderne er markeret med romertal I og II midt i billedet.

Udgravningens resultater

Der blev ved undersøgelsens start afsat to felter, felt I og II, navngivet fra vest mod øst (se fig.1). Felternes samlede areal opmåltes til ca. 5568 m². Herunder følger en redegørelse for udgravningens resultater.

Fig.2. Oversigt over fortolkede strukturerer fra SIM 8,9 og 10 2009. De grønne rektangler markerer huse, og de røde cirkler markerer gravhøje.

Felt I: Felt I måler et 4908 m² stort felt, hvori der fremkom flere forhistoriske anlæg. Særligt at bemærke blandt de arkæologiske anlæg, var to huse samt yderligere et hus under gravhøjen mod syd i SIM 8 2009s udgravningsområde (Se fig.2).

Desuden fremkom der et vejspor, der snoede sig 36,6 meter nordvest/sydøst over udgravningsfladen. Vejsporet kunne ikke dateres nærmere, men man kan forestille sig at der i historisk tid er gået en vej fra Funder Kirkeby og ud til en af de nært beliggende landsbyer. Sporenes indbyrdes afstand til hinanden, antyder at det kan være tale om spor afsat af en kærre.

I midten af billedet ses de to vejspor i Felt I.

Felt II: Feltet består af et 681,7 m² stort undersøgelsesområde. Feltets størrelse var afsat omkring et hus, der blev erkendt ved den forudgående prøvegravningen. Udgravningen af dette hus resulterede i blotlæggelsen af en let forsænket hustomt fra midten af bondestenalderen. Huset kan dateres til enkeltgravskultur på det keramiske materiale, der blev fundet i den forsænkede østlige del.

Huset i Felt II under udgravning.

Alle de undersøgte huse kan umiddelbart dateres til bondestenalder, bortset fra det østligste hus i Felt I, der kan dateret til ældre eller yngre bronzealder.

Husene i Felt I er udelukkende dateret ud fra deres typologiske fremtræden. Her skelnes der mellem hustyper af såkaldt to- eller treskibet karakter, hvor de to-skibede huse tilhører bondestenalderen og tidlig bronzealder. I dette tilfælde er der typologisk tale om huse fra midten til den sene del af bondestenalderen, hvilket vil sige fra ca. 2800 til ca. 1800 fvt.

Imellem Felt I og II ligger SIM 9 2009, der viste sig at rumme yderligere spor af samme bebyggelse, og er med al sandsynlighed er samtidig med husene i Felt I. Dvs. fra midten til den sene del af bondestenalderen. Fund af lerkarskår i huset i Felt II, og i et hus i udgravningen SIM 9 2009, indikere at vi befinder os tidsmæssigt i enkeltgravskulturen. De resterende huse i Felt I og i SIM 9 2009 er ligeså dateret ud fra deres typologiske fremtræden og størrelse, der ligeså kan henregnes til midten og den sene del af bondestenalderen. Vi står dermed med et meget velfunderet og vigtigt

indblik i en bebyggelse fra midten af bondestenalderen til starten af bronzealderen. Dvs. tiden før de mange gravhøje i området blev opført. Der er udtaget prøver af udvalgte anlæg, der afventer videre videnskabelig bearbejdning. Endvidere vil de samlede analyseresultater blive sammenfattet i en efterfølgende videnskabelig beretning.

Topografi

Vejen placerer sig i hele sit forløb på et let kuperet moræneplateau med skråninger ned mod Abildskovdal, en sidedal til Funder ådal. Traceet er gennemskåret af flere mindre nord-sydgående slugter ned mod Abildskovdal. Undergrunden bestod primært af sand og grus i forskelligt blandingsforhold. I enkelte områder sås endvidere podsoljorde med udviklet allag. Endelig sås der flere mindre lommer af ler.

Fortidsmindelandskabet

Der er i DKC registreret fem overpløjede gravhøje inden for selve motorvejstraceet (Funder sogn sb.nr. 100, 115, 117, 119 og 121). Hertil kommer yderligere tre gravhøje, der ligger helt op til traceekanten (Funder sogn sb.nr. 99, 118 og 120), hvor sb.nr. 120 på de høje målebordsblade ligger inde på motorvejstraceet. Desuden er der registreret et meget stort antal gravhøje i nærområdet, både i form af en større højgruppe omkring den østlig del af traceet og en høj række, der løber, gennem den vestlige del af traceet. Et af hærvejens mange forløb passerer den kommende motorvej sandsynligvis ved Funder Kirkeby langs førnævnte høj række. I forbindelse med de mange mindre kløfter langs nordkanten af traceet vil der være mulighed for at finde velbevarede hulvejsspor. Ud over de allerede registrerede fortidsminder viser en gennemgang af tilgængelige luftfotos og ældre kort (O1-kort og høje målebordsblade), at antallet af gravhøje i motorvejstraceet sandsynligvis er mindst dobbelt så stort som DKC-databasen viser. Inden for en afstand af 200-1000 m øst og syd for vejforløbet er der syv steder registreret bopladsspor i form af løsfund og enkeltliggende anlæg fra yngre bronzealder og frem til middelalderen (Funder sogn sb.nr. 167, 189, 190, 191, 192, 193 og 200). Der er i forbindelse med jernalder- og middelalderlokaliteterne oftest registreret spor efter jernudvinding.

Udgravningsdata

Forundersøgelsen foregik i perioden fra den X til den X 2009 med følgende deltagere: museumsinspektør Peter Mohr Christensen (Udgravningsansvarlig, PMC), Cand. Mag Peter Bye Jensen (Daglig leder, PBJ), Mag. Art. Mogens Høggsberg (MSH), Cand. Mag. Kirsten Nellemann Nielsen (KN), Cand. Mag. Kaj F. Rasmussen og udgravningsassistent Mette Bundgård (MB). Der blev brugt i alt XXX timer samt XXX maskintimer.

Metode

Efter forundersøgelse af området på XXX ha blev to områder udvalgt til arkæologisk undersøgelse. Muldafrømningen samt fjernelsen af 10-15 cm råjord blev foretaget med en gravemaskine på bælt. Alle felter og anlæg er indmålt med GPS i system 34. Udvalgte anlæg er efter undersøgelse blevet tegnet i 1:10 og 1:20 i gravebog og på tegnefolie. Undersøgelsen blev foretaget med skovl, spade og skelske. Alle observationer samt dagbog er registreret i gravebogen.

Data

Sagen er journaliseret på Silkeborg Museum som SIM 10/2009 Skærskovgård V. Alle oldsager og original dokumentation opbevares her.

Fremtidigt arbejde

Ved fremtidig arbejde omkring undersøgte område, udenfor det gennemsøgte tracé, anbefales yderligere undersøgelser, da den oldtidige bebyggelse ved Skærskovgård V strækker sig i alle retninger fra undersøgelsesområdet. De bearbejdede arealer betragtes nu som fristillede til anlægsarbejde.

Silkeborg Museum d.17/7 2009
Arkæolog Peter Bye Jensen